

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
“Львівська політехніка”

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

VII-ої Міжнародної
науково-технічної конференції

**“Прогресивні
технології в
машинобудуванні”**

5 - 9 лютого

2018

Львівська політехніка
Національний університет

Institute of Engineering Mechanics and Transport

CONFERENCE PROCEEDINGS

**VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE**

**“ADVANCED
TECHNOLOGIES IN
MECHANICAL
ENGINEERING”**

**5-9 February 2018
Lviv-Zveniv (Carpathians)**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА”

ІНСТИТУТ ІНЖЕНЕРНОЇ МЕХАНІКИ ТА ТРАНСПОРТУ

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Грицай Ігор Євгенович — *голова*, д.т.н., проф., завідувач кафедри технології машинобудування Національного університету “Львівська політехніка”.

Ланець Олексій Степанович – *співголова*, д.т.н., директор інституту інженерної механіки та транспорту Національного університету “Львівська політехніка”.

Ziobro Jan (Poland) — *співголова* prof., Instytut Techniczny Panstwowa Wyzsza Szkola Zawodowa, Dyrektor Instytutu Technicznego

Burek Jan (Poland) – prof., Rzeszow University of Technology,

Canli Eyub (Turkey) - Selcuk University (Selçuk Üniversitesi), Faculty Member, Mechanical Engineering

Fiorentino Michele (Italy) - Politecnico di Bari, Faculty Member, D.I.Me.G.

Neumann Karl-Heinz (Germany) – prof., University of Applied Sciences, Zwickau.

Pereira Alejandro (Spain) - Universidade de Vigo, Faculty Member, Design in engineering

Michael Storchak (Germany) - prof., Institute for Machine and Tools University of Stuttgart

Гурей Ігор Володимирович - д.т.н, проф. кафедри технології машинобудування Національного університету “Львівська політехніка”;

Залога Вільям Олександрович - д.т.н, проф., академік АН ВО України, завідувач кафедри технології машинобудування, верстатів та інструментів Сумського державного університету;

Ковальов Віктор Дмитрович - д.т.н., проф., завідувач кафедри металорізальних верстатів та інструментів Донбаської державної машинобудівної академії (м. Краматорськ);

Луців Ігор Володимирович – завідувач кафедри «Конструювання верстатів, інструментів та машин» Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя

Оргіян Олександр Андрійович - д.т.н., проф., завідувач кафедри технології машинобудування Одеського Національного політехнічного університету;

Пасічник Віталій Анатолієвич - д.т.н., проф., завідувач кафедри інтегрованих технологій машинобудування Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»;

Пермяков Олександр Анатолійович - д.т.н., проф., кафедри «Технології машинобудування і металорізальні верстати» Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Петраков Юрій Володимирович - д.т.н., проф., завідувач кафедри технології машинобудування Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»;

Равська Наталія Сергіївна - д.т.н., проф., проф. кафедри інтегрованих технологій машинобудування Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»;

Ступницький Вадим Володимирович - д.т.н., професор кафедри технології машинобудування Національного університету “Львівська політехніка”;

Тонконогий Володимир Михайлович - д.т.н., проф., завідувач кафедри інформаційних технологій проектування в машинобудуванні, директор Інституту промислових технологій, дизайну і менеджменту Одеського Національного політехнічного університету;

Антонюк Віктор Степанович - д.т.н., проф., завідувач кафедри виробництва приладів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Сліпчук Андрій Миколайович – *секретар*, к.т.н, доц., кафедри технології машинобудування Національного університету “Львівська політехніка”.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Грицай І.Є. – д.т.н., проф., зав. кафедри ТМБ

Гурей І.В. – д.т.н., проф. кафедри ТМБ

Ступницький В.В. – д.т.н., доц. кафедри ТМБ

Кусий Я.М. – к.т.н., доц. кафедри ТМБ

Сліпчук А.М. – к.т.н., доц. кафедри ТМБ

Новіцький Ю.Я. – к.т.н. асистент кафедри ТМБ

Голдирева І.А. – інженер кафедри ТМБ

Сердітова Т.В. – інженер кафедри ТМБ

13. ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПРОЦЕСІВ РІЗАННЯ З УДАРАМИ

Жигалов А.Н., к.т.н.,

Шелег В.К., д.т.н, професор, член-кор. НАН Білорусі

¹ЗАТ «Промлізінг» м. Могілев, Республіка Білорусь

²Білоруський національний технічний університет

47

14. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПРИВОДУ ПОДРІБНЮЮЧИХ МЕХАНІЗМІВ

Карплюк Л.Ф. к.т.н, доцент, Головач І.Р. к.т.н, доцент,

Сильвеструк Б.Й. к.т.н, доцент

Національний університет “Львівська політехніка”

50

15. ТЕХНОЛОГІЧНІ І РОЗРАХУНКОВІ МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЗВАРНИХ З’ЄДНАНЬ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТРУБОПРОВІДНИХ ОБВ’ЯЗОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ ОБ’ЄКТІВ

Кичма А. О., к.т.н., доцент, Предко Р. Я., к.т.н., асистент

Національний університет “Львівська політехніка”

54

16. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАТИВНОСТІ ДІАГНОСТИЧНИХ СИГНАЛІВ ПРОЦЕСУ РІЗАННЯ ПРИ АДАПТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ВАЖКИМИ ВЕРСТАТАМИ

Ковальов В.Д., д.т.н., професор, Васильченко Я.В., д.т.н., доцент, Березовська Я.К.

Донбаська державна машинобудівна академія

57

17. ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИМІРЮВАННЯ ШОРСТКОСТІ ПЛОСКИХ ПОВЕРХОНЬ, УТВОРЕНИХ ТОРЦЕВИМ ФРЕЗЕРУВАННЯМ

¹Кривий П.Д., к.т.н., професор, ²Тимошенко Н.М., к.фіз.-мат.н., доцент, ¹Бутрин С.П., магістрант, ¹Михалович В.А., магістрант

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

²Національний університет «Львівська політехніка»

60

18. СТОХАСТИЧНІСТЬ СИЛОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПРОЦЕСУ РІЗАННЯ ПРИ СВЕРДЛІННІ

¹Кривий П.Д., к.т.н., проф., ²Тимошенко Н.М., к.ф-м.н, доц.,

¹Кобельник В.Р., к.т.н., доц., ¹Геть Ю.М., магістрант

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

²Національний університет «Львівська політехніка»

62

ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПРОЦЕСІВ РІЗАННЯ З УДАРАМИ

¹Жигалов А.Н., *к.т.н.*,

²Шелег В.К., *д.т.н, професор, член-кор. НАН Білорусі*

¹ЗАТ «Промлізінг» м. Могілев, Республіка Білорусь

²Білоруський національний технічний університет

Існує велика кількість технологій обробки різанням, коли різальний інструмент працює в важких умовах різання з ударними навантаженнями. Це технологічні процеси, засновані на фрезеруванні, струганні, довбанні, різенарізанні, протягуванні, свердлінні і інших методах механічної обробки сталевих і чавунних заготовок, а також технології обробки, пов'язані з бурінням, гірським видобутком сольових руд, вугілля, граніту та ін. технології.

Використовуваний в таких технологіях різальний, в основному це твердосплавний, інструмент виходить з ладу через абразивне зношування і сколювання в результаті накопичення циклічних навантажень. Встановлено, що стійкість роботи інструменту, працюючого при переривчастому різанні знижується більш ніж в два рази в порівнянні з стійкими процесами різання. Тому для таких переривчастих процесів обробки призначаються низькі режими різання, в результаті чого, а також внаслідок частої зміни ріжучих елементів, продуктивність обробки і економічна ефективність самих технологій є досить низькою.

На стадії виготовлення твердих сплавів створюються властивості по твердості, міцності, в'язкості, пластичності, густині, формі і величині зерна, фазового складу, рівня внутрішніх напружень і дислокацій, стану кристалічних ґраток тощо, стан яких знаходиться в енергетичній рівновазі і відповідає за певні властивості матеріалу. Згідно ISO 513-75, основні фізико-механічні властивості твердих спечених сплавів, такі як твердість HRA, густина і межа міцності при згині, знаходяться в складних кореляційних зв'язках з іншою властивістю. Для сплавів вольфрамової групи (рис. 1а та 2а): при збільшенні густини межа міцності на згин зменшується, а твердість збільшується, при збільшенні твердості межа міцності на згин зменшується. Для сплавів титано-вольфрамової групи (рис. 1б і 2б): при збільшенні густини межа міцності на згин збільшується, а твердість зменшується, при збільшенні твердості межа міцності на згин зменшується. Як відомо, для процесів різання з ударами твердосплавний інструмент повинен володіти високими характеристиками твердості, міцності і ударної в'язкості, однак витримати такі характеристики одночасно дуже складно, оскільки вони певною мірою є виключають один одного.

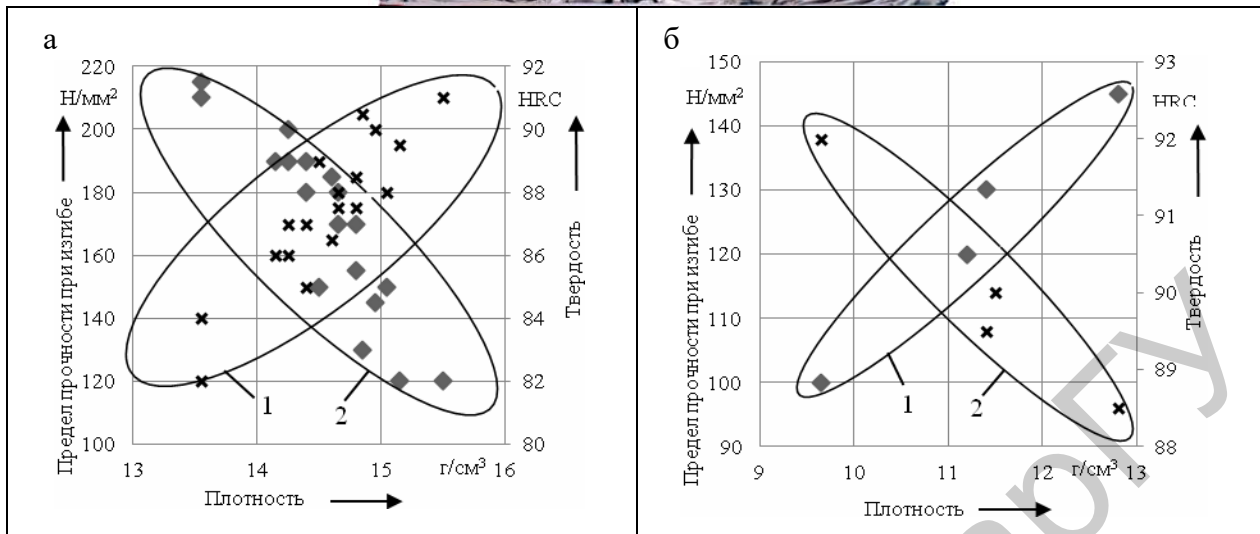

Рис.1. Залежність межі міцності на згин (1) і твердості (2) від густини для вольфрамової (а) і титано-вольфрамової (б) групи твердих сплавів

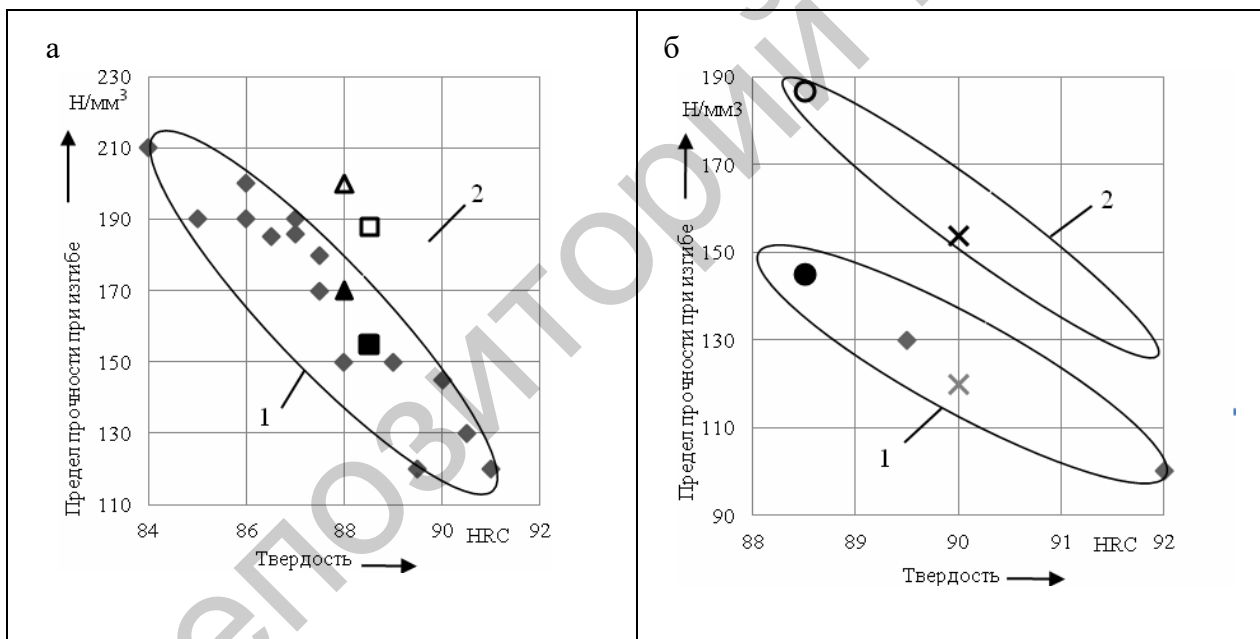

Рис.2. Залежність межі міцності на згин від твердості для вольфрамової (а) і титано-вольфрамової (б) групи твердих сплавів в базовому стані (1) і зміцнених методом АДЗ (2) (Δ - ВК8, $\square$ - ВК6, $\circ$ - Т5К10, X - Т15К6)

Для вирішення складної технологічної задачі, пов'язаної з підвищенням стійкості і одночасним збереженням високих характеристик по твердості і міцності твердих сплавів (що представляють собою гетерогенні композиції, які складаються з карбідів вольфраму, титану і танталу, зцементованих кобальтової зв'язкою), що працюють у важких технологічних умовах з ударним навантаженням, розроблений і запатентований метод аеродинамічного зміцнення (АДЗ) [1]. Ефект при зміцненні методом АДЗ досягається за рахунок

високоенергетичного (при невисоких температурах - до 400°C) впливу звукових хвиль на структуру твердих сплавів. В оброблених твердих сплавах відбувається подрібнення карбідних фаз і їх перерозподіл, зменшення дислокацій внутрішньої структури, а за рахунок самоорганізації на рівні кристалічної ґратки забезпечується перехід від неорганізованого руху флуктуацій і їх хаотичного стану до нового порядку, що дозволяє поліпшувати параметри структури для заданих умов експлуатації [2] .

Проведені дослідження показали (табл.1), що при зміцненні методом АДЗ твердосплавних пластин марок Т5К10, Т15К6, ВК6, ВК8 твердість і густина практично не змінюються в порівнянні з базовими, а межа міцності на згин збільшується на 19 - 23%. На рис. 2 цифрою 2 позначений сектор твердосплавних пластин після зміцнення методом АДЗ.

Табл.1

Параметри характеристик твердих сплавів

Марка сплава	Вид зміцнення	Густина, г/см ³	Межа міцності на згин, Н/мм ²	Твердість, НРА
Т15К6	базовий	11,5	126	90,1
	зміцнений АДЗ	11,4	154 (22%)	89,9
Т5К10	базовий	13,0	152	88,4
	зміцнений АДЗ	12,9	187 (23%)	88,3
ВК6	базовий	14,7	156	88,6
	зміцнений АДЗ	14,7	186 (19%)	88,5
ВК8	базовий	14,8	186	88,2
	зміцнений АДЗ	14,6	223 (20%)	88,1

Таким чином, вплив методом АДЗ дозволило отримати твердосплавні пластини з новими, раніше невідомими фізико-механічними властивостями.

Використання твердосплавних пластин після обробки методом АДЗ дозволяє підвищити продуктивність процесу різання з ударами на 20-30% і збільшити стійкість твердосплавних пластин в 2 ... 3,5 рази. На ряді машинобудівних заводів в виробничих умовах підтверджена ефективність зміцнення методом АДЗ твердосплавного інструменту [3].

Література:

1. Способ аэродинамического упрочнения изделий : пат. ВУ 21049 / А. Н. Жигалов, Г. Ф. Шатуров, В. М. Головков. – Оpubл. 06.30.2017.
2. Zhigalov, A. N. Improved Hard Alloys for Efficient Milling / A. N. Zhigalov, A. R. Maslov, G. F. Shaturov // Russian Engineering Research. – 2015. – Vol. 35, № 11. – С. 818–821.
3. Жигалов А.Н. Адаптивное управление при совмещенной обработке резанием и ППД / Могилев: УО «МГУП», 2013. – 236 с.